

سه‌شنبه • ۱۲ خرداد ۱۳۹۴ • سال دوازدهم • شماره ۲۳۱۵ • ۹

روزنامه شرق	
جهان	
آمار جراحی پلاستیک بینی در ایران ۷برابر آمریکاست	 صفحه ۱۰
رسانه‌های ارتباطی جدید، مفهوم زیبایی را عوض کرده‌اند	 صفحه ۱۰
در جست‌وجوی نشانی از روزنامه‌صوراسرافیل	 صفحه ۱۲

	نگاه
---------------------------------------	------------------------

رویارویی ترک‌ها و کردها

سمیرا فرخ‌منش: کاخ سفیدی که رئیس‌جمهوری ترکیه برای خود ساخته، هزارو ۱۱۵ اتاق دارد و هزینه هنگفت ۴۰۰ میلیون یورویی صرف آماده‌سازی آن شده است. همچنین نام «آق‌سرای» را نیز بر آن نهاده تا با توسل به معنی ترکی آن، نشان دهد او دست‌کمی از رئیس‌جمهوری آمریکا ندارد و همچون او ساکن یک کاخ سفید مجلل است.

این هزینه هنگفت توسط «رجب‌طیب اردوغان» برای ساخت یک کاخ جدید و زیبا، که صدای بخش‌هایی از منتقدان سیاسی ترک را درآورده است، بی‌شک به امید میزبانی کس دیگری ساخته نشده و رئیس‌جمهوری فعلی دورنمایی از سکونت خود در آن را نظاره‌گر است؛ سکوتی که باعث تغییر در قانون اساسی و افزایش قدرت رئیس‌جمهوری خواهد شد. پس نتیجه انتخابات ملی پیش‌رو، قطعاً بر کیفیت این سکونت تأثیرگذار خواهد بود. به زبانی دیگر، اگر حزب مورد تأیید اردوغان، پیروز این میدان پر از مانع و رقیب باشد، تردیدی بر افزایش قدرت او و بازنگری در ارکان دیگر ساختار سیاسی کشور ترکیه نخواهد بود. همه اینها نیز مشروط به تصاحب بیش از دوسوم صندلی‌های پارلمان است و در صورت پیشینی‌گرفتن از دیگر احزاب رقیب در انتخابات پیش‌رو، می‌توان به عملی‌شدن برنامه‌های جدیدی که اردوغان برای ساخت یک ترکیه «مدرن‌تر» در سر دارد، امیدوار بود، چراکه او ادعا دارد طی سال‌های گذشته که نخست‌وزیری، ریاست‌جمهوری و سرآمدی حزبی در مجلس را در دست داشته، ترکیه را براساس سازوکارهای آتاتورک مبدل به کشوری مدرن کرده و امروز نوبت مدرن‌ترکردن این کشور است. اما چگونه می‌شود که اردوغان مجدداً نقش مرد پیروز را در صحنه نمایش سیاست‌کشورش بازی و این‌گونه مسیری را دوباره شروع می‌کند؟

برای تحقیق این پیروزی، اردوغان راه ساده‌ای در پیش ندارد. در این انتخابات هر حزبی که وارد میدان شود، این‌بار عزم جدی برای پیروزی دارد و بیش‌ازپیش قدرت گرفته. در انتخابات خردادماه امسال چهار حزب «عدالت و توسعه»، حزب «جمهوری خلق»، حزب «حرکت ملی» و حزب «دموکراتیک خلق‌ها» برای دست‌یافتن به کرسی‌های پارلمان با هم رقابت خواهند کرد. از میان اینها حزب جمهوری خلق به حل‌کردن مشکلات مربوط به کردها تأکید دارد و از منتقدان سیاست‌های اردوغان در حوزه روابط خارجی به‌شمار می‌رود. این حزب که در ۸۱ استان ترکیه نمایندگانی را برای مجلس آماده کرده، از روز نخست، آشکارا در برابر مواضع حزب عدالت و توسعه قرار گرفت و با غارتگر خواندن اعضای این حزب، برنامه‌های اقتصادی آن را به‌چالش کشید. از سوی دیگر، حزب حرکت ملی نیز از رقبای شمشگین اردوغان به‌حساب می‌آید و در مراسم و تجمعات انتخاباتی، عدالت و توسعه را به خیانت متهم می‌کند و حتی بر این باور است که اردوغان و سیاست‌های او کشور را به سمت تجزیه‌شدن هدایت کرده است. این حزب، فردی را به نام پروفیسور «اکمل‌الدین احسان‌اوغلو» در فهرست نامزدهای خود قرار داده که از یاران نزدیک رقیب سرسخت اردوغان، «فتح‌الله گولن»، به‌شمار می‌رود.

حزب دموکراتیک خلق‌ها که نیز تاکنون به‌تنهایی و به صورت فردی در انتخابات حضور می‌یافت، امسال قصد ارائه فهرست بلندبالای انتخاباتی را دارد. پس در شرایط کنونی که مجال بسیار مناسبی برای قدرت‌نمایی سیاسی در عرصه تصمیم‌گیری ترکیه به‌دست آورده، قصد کمال بهره‌گیری از این فرصت را دارد. این حزب که تأکید و محوریت اصلی خود را بر موضوع کردها تعریف کرده، گروه‌ها و جمعیت‌های مختلف کرد را در کشور در فهرست طرفداران خود دارد و این‌گونه از ۸۰ استان کشور، دارای نامزد انتخاباتی شده است. در این فهرست از چپ‌ها و سوسیالیست‌ها تا ملی‌گرایان و مذهبپوین کرد نیز حضور دارند. با این تعاریف، اردوغان از سوی احزاب رقیب در وضعیت مناسبی به‌سر نمی‌برد. گرچه احتمال پیروزی حزب عدالت و توسعه از همه احزاب بیشتر است و حزب مدعی دموکراتیک خلق‌ها شاید به‌حزمت توان عبور از ۱۰ درصد لازم برای ورود را نداشته باشد، اما اینکه عدالت و توسعه فقط وارد پارلمان نشود، کافی نیست و تعداد اندکی‌های به‌دست‌آمده نیز دارای اهمیت است. همین امر باعث می‌شود هم اردوغان و هم دیگر احزاب و رهبران آنها این روزها به‌شدت مشغول فعالیت‌های سیاسی باشند؛ چراکه حیات سیاسی و بهبود کیفیت آن در آینده هرکدام از آنها، به نتیجه این انتخابات بستگی دارد. به‌همین‌خاطر اردوغان می‌تواند از استراتژی دوستی با کردها بهره گیرد. این استراتژی که به او کمک می‌کند که نظر مساعد بخشی از واجدان شرایط رأی‌گیری از ۲۵ میلیون جمعیت کرد ترکیه را جلب کرده و همچنین مواضع انتقادی حزب حامی کردها را نرم‌تر کند. اما آیا این، اقدام ساده‌ای برای اردوغانی به‌شمار می‌رود که واکنش‌های سیاسی دوسال اخیرش در رابطه با کردها، کشورهای همسایه و داعش، او را بازنده بسیاری از تحلیلگران و سوزه رسانه‌ها کرده بود؟

مشکل اینجااست که امروز برای نقش بازی‌کردن در حمایت از کردها کمی در دست است. گرچه حزب عدالت و توسعه هشت انتخابات پی‌درپی را با پیروزی پشت سر گذاشته، اما قطعاً برای رسیدن به پیروزی جدید، نمی‌تواند داعیه‌دار پشتیبانی از کردها باشد. همچنین مواضع اردوغان درباره داعش و رفاقت‌های تنگناکت بین‌المللی اخیر با بعضی دولت‌ها همچون روسیه که خود از نام‌های بازنگران غیردموکراتیک در جامعه بین‌المللی به‌شمار می‌رود، عبور از این تنگنه انتخاباتی را برای او کمی دشوار کرده و بر میزان تنش ماجرا افزوده. اما اگر اردوغان از این تنگنه به سلامت عبور کند، اوضاع برای کردها دشوارتر از پیش خواهد شد، روسیه قدرت بیشتری خواهد گرفت، اوضاع سوریه کمی دشوارتر خواهد شد و حکومتی که به شهادت بسیاری از صاحب‌نظران دیپلماتیک، ساختار مطلقه‌ای دارد، هژمونی خود بر صحنه داخلی و نفوذ خود را بر عرصه خارجی بیش‌ازپیش گسترش خواهد داد.

عکس Reuters

«رحمان قهرمان پور» کارشناس مسائل ترکیه در گفت‌وگو با «شرق»:

ترک‌ها هنوز به حزب اردوغان اعتماد دارند

سعید شمس

داخلی حزب عدالت و توسعه مجبور شد از ریاست حزب کناره‌گیری کند و به‌همین‌دلیل اولین‌بار است که آنها اردوغان را در انتخابات به‌طور رسمی در کنار خود نمی‌بینند. ویژگی دیگر این است که آقای اردوغان به‌طور صریح از این حزب حمایت کرده است، با اینکه براساس قانون، رئیس‌جمهوری نباید دخالتی در روند انتخابات داشته باشد که همین باعث شده گروه‌های دیگر حتی به‌طور رسمی شکایت کنند. نکته دیگر هم، احتمال بالای رأی‌آوری کردهاست که اگر این اتفاق بیفتد، این خطر برای حزب جمهوری‌خواه خلق وجود دارد که تعدادی از کرسی‌های خود را از دست بدهند.

❧ چرا اپوزیسیون در ترکیه موفق نیست؟

قبل از پاسخ به این سؤال باید گفت «خلا اپوزیسیون» یکی از ایرادهای فضای سیاسی ترکیه است. آنان به این دلیل موفق نیستند که سخنان و مطالباتشان متناسب با فضای روز نیست و آنچه طلب می‌کنند در دنیای امروز «تتفرق‌قومی» خوانده می‌شود و دقیقاً به‌همین‌دلیل در جامعه دموکراتیک ترکیه هیچ‌جایی را در اختیار خود نمی‌بینند. مشکل دوم آنها هم رئیسانی هستند که چندین سال است ماندگارند و حتی با وجود شکست‌های بزرگ هم حاضر به کناره‌گیری نیستند.

❧ احتمال دارد فضای سیاسی ترکیه شاهد بروز یک «جریان سوم قدرتمند» باشد؟

برخی معتقدند حزب «دموکراتیک خلق‌ها» می‌تواند در آینده سیاسی ترکیه این نقش را بازی کند. «صلاح‌الدین دمیرتاش»، در یکی از سخنرانی‌هایش گفته بود که اگر مردم خواهان برقراری دموکراسی هستند، باید حزب دموکراتیک خلق‌ها در انتخابات رأی بیاورد که در این صورت معادلات سیاسی این کشور تغییراتی وسیع را تجربه خواهد کرد.

«خلا اپوزیسیون» یکی از ایرادهای فضای سیاسی ترکیه است. آنان به این دلیل موفق نیستند که سخنان و مطالباتشان متناسب با فضای روز نیست و آنچه طلب می‌کنند در دنیای امروز «تتفرق‌قومی» خوانده می‌شود و دقیقاً به‌همین‌دلیل در جامعه دموکراتیک ترکیه هیچ‌جایی را در اختیار خود نمی‌بینند

❧ با توجه به اختلاف نظر میان «فتح‌الله گولن» و اردوغان، در این دور از انتخابات پارلمانی، جنبش «هزمت» از چه جریانی حمایت خواهد کرد؟

این پرسش خیلی مهمی است. به این دلیل که اختلاف گولن و اردوغان باعث پاک‌سازی ارتش و دستگاه قضانی از طرفداران فتح‌الله گولن شد و دولت ترکیه در بنیانه‌ای جنبش طرفدار گولن را تروریست‌هایی دانست که اسلحه ندارند، اما جنبش گولن فعالیت‌هایی علیه دولت دارد و دنبال این است تا به‌نوعی شانس خودش را برای تأثیرگذاری در فضای انتخاباتی آزمایش کند که البته بعید است بتوانند در انتخابات پیش‌رو حرفی برای گفتن داشته باشند.

❧ اگر حزب دموکراتیک خلق‌ها به‌عنوان اصلی‌ترین رقیب حزب اردوغان بتواند در این دور از انتخابات به حد نصاب ۱۰ درصدی برسد. چه اتفاقی در عرصه سیاست داخلی ترکیه روی می‌دهد؟

ترک‌ها به دنبال احزاب نیستند

میان احزاب سیاسی مختلف نیست، بلکه شخص «اردوغان» آرزوی او برای ایجاد پاسخی مستقیم به خواسته رای‌دهندگان است و از تحولی جالب توجه و مهم در جامعه ترکیه نشئت می‌داند که حزب عدالت و توسعه حزب نخست در انتخابات پیش رو خواهد بود. اگرچه اجماع گسترده‌ای

ت: حمایت عمومی
ب: طبیب اردوغان،
کیه توازن جالبی
دید آورده است.
یت به گونه‌ای شده
بایل دارند از یک رهبر
حزب. این موضوع
تی عجیب‌وغریب در سیاست ترکیه
ایی که اختلاف و شکاف سیاسی

	در انتخابات ترکیه به‌طور معمول مسائل اجتماعی و به‌طور مشخص تر مشکلات اقتصادی بیشترین تأثیر را دارند، اما انتخابات هفتم ژوئن در شرایطی به روز برگزار می‌شود که عواملی چون بحران سوریه و جاروجنجال‌ها در فضای داخلی و البته دخالت مستقیم «رجب طیب اردوغان» رئیس‌جمهوری این کشور باعث شده انتخاباتی متفاوت با آنچه تا به حال برگزار شده، برگزار شود. آیا اردوغان می‌تواند با برنده‌شدن حزب «عدالت و توسعه» آرزوی دیرینه‌اش را که همان تغییر نظام پارلمانی به ریاست‌جمهوری است، محقق شده ببیند؟ آیا سرکوب‌های داخلی و رفتارهای رئیس‌جمهوری، موجب کاهش رای عدالت و توسعه می‌شود؟ آیا کردها می‌توانند این بار حضوری جدی در پارلمان را تجربه کنند؟ «رحمان قهرمان پور» معتقد است در انتخابات پارلمانی معمولاً دغدغه‌های داخلی و مشکلات اجتماعی و اقتصادی مؤثر هستند؛ اما این بار بحران سوریه هم علوی‌ها و سنی‌ها و هم کردها را تحت‌تأثیر قرار داده است و به همین دلیل اردوغان که حضوری جدی اما غیررسمی در انتخابات دارد، مجبور شد در موضع‌گیری صریحی عنوان کند در ترکیه، هیچ‌کس با گروهی با علوی‌ها مشکل و اختلاف جدی ندارد.
	❧ ترکیه در چه فضایی به استقبال انتخابات می‌رود؟ به نظر می‌رسد شرایط عادی نیست.
	به‌طورکلی در این کشور، اوضاع به گونه‌ای است که همیشه در آستانه انتخابات تنش سیاسی و چالش داخلی اوج می‌گیرد. مخصوصاً در مناطق جنوب‌شرقی که تعلقات قومی و قبیله‌ای هم بیشتر خودنمایی می‌کند. به همین دلیل این‌روزها ترکیه آرامش فضای داخلی را از دست داده است و هرروز شاهد حرف و حدیث بیشتری هستیم.
	❧ ظاهراً این دوره، حاشیه‌های بیشتری نسبت به دوره‌های قبل دارد.
	حتماً همین‌طور است. اکنون احتمال رأی‌آوری احزاب کرد بیشتر از قبل شده است و این باعث شده تنش بیشتری به فضای انتخاباتی ترکیه تریق شود. این در حالی است که در ادوار قبلی کردها این فرصت را نداشتند تا حد نصاب ۱۰ درصدی را به دست آورند، اما حالا در شرایطی که انتخابات ۲۰۱۵ وارد شده‌اند که شانس زیادی برای خود قائل هستند.
	❧ این درست است که انتخابات پارلمانی ترکیه بیشتر از مسائل داخلی تأثیر می‌گیرد تا تحرکات بین‌المللی؟
	این‌بار نه، معمولاً در انتخابات پارلمانی دغدغه‌های داخلی و مشکلات اجتماعی و اقتصادی مؤثر هستند. اما این‌بار مسئله سوریه به‌عنوان عضلی خارجی از دو جهت علوی‌ها و سنی‌ها و همچنین مسائل مربوط به کردها را تحت‌تأثیر قرار داده است. موضوع علوی‌ها و سنی‌ها در فضای سیاسی ترکیه پررنگ است و به همین دلیل اردوغان که حضوری جدی، اما غیررسمی در انتخابات دارد، مجبور شد در موضع‌گیری صریحی این‌طور عنوان کند که در ترکیه، هیچ‌کس با هیچ گروهی با علوی‌ها مشکل و اختلافی جدی ندارد. موضوع دوم هم این است که کردها با توجه به استقلالی که دارند، از کردهای سوریه دفاع می‌کنند و به‌همین‌دلیل منسجم‌تر از گذشته شده‌اند و امید زیادی به حضوری جدی در پارلمان دارند.
	❧ پس می‌توان گفت «تحرکات خارجی» در انتخابات ترکیه تأثیرگذار است؟
	استثناا بله. به‌طوری‌که کمال «قلیچ‌دار اوغلو»، رهبر حزب جمهوری‌خواه خلق اعلام کرده است که در صورت برنده‌شدن در انتخابات، سیاست ترکیه را در قبال سوریه تغییر خواهد داد؛ چون آنها معتقد هستند دلیل اصلی رویکرد فعلی تصمیم‌گیران در‌بازار تحرکات انجام‌شده در سوریه، مخالفت‌شان با علوی‌هاست. البته این نکته مهم نیز باید در نظر گرفته شود که در ترکیه به شیعیان ۱۲ امامی، «جعفری» اتلاق می‌شود و علوی‌ها آنهاهی هستند که تفاوتی جزئی با شیعه‌ها دارند و به همین دلیل اختلافات فعلی را نباید اختلاف شیعه‌ها و سنی‌ها دانست.
	❧ می‌توان گفت این انتخابات، با انتخابات گذشته تفاوت دارد.
	بله، صدرصد. اول اینکه اردوغان بعد از ۱۲ سال، براساس قانون

	«کان بویوکبای»، از دانشگاه زوریخ و مدرس دانشگاه در حوزه سیاست اروپا و نظریه سیاسی، در مقاله‌ای که به‌طور اختصاصی برای «شرق» نوشته به بررسی چشم‌انداز ترکیه پس از انتخابات پارلمان ماه ژوئن و وضعیت هریک از احزاب سیاسی در این دور از انتخابات پرداخته است. این آکادمیسین ترک‌تبار که سه سال در سفارت ترکیه در سوئیس در سمت مشاور مشغول به کار بوده و بنیان‌گذار شبکه کارشناسان ترکی- سوئیسی نیز است، می‌گوید انتخابات اخیر نتیجه‌ای نخواهد داشت جز ادامه پروژه به‌نظر او بی‌مسمای «ترکیه‌نوین» از سوی حزب «عدالت و توسعه» که تلفیقی از «نولیور‌الیم» با رنگ و لعاب
---------------------------------------	---